

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СЛУЧАЈ НА ЈАНОВСКИ ПРОТИВ ПОЛСКА

(Апликација Бр. 25716/94)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21 јануари 1999

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Во случајот на Janowski против Полска,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи, во согласност со членот 27 од Конвенцијата за заштитата на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”), како што е дополнето со Протоколот бр. 11¹ и релевантните одредби од Деловникот на судот², како Голем судски совет составен од следните судии:

Г-дин L. WILDHABER, *Претседател*,

Г-ѓа E. PALM,

Г-дин C.L. ROZAKIS,

Сер Nicolas BRATZA,

Г-дин M. PELLONPÄÄ,

Г-дин B. CONFORTI,

Г-дин A. PASTOR RIDRUEJO,

Г-дин G. BONELLO,

Г-дин J. MAKARCZYK,

Г-дин P. KÜRIS,

Г-дин R. TÜRMEŃ,

Г-дин C. BİRSAN,

Г-дин M. FISCHBACH,

Г-дин J. CASADEVALL,

Г-ѓа H.S. GREVE,

Г-дин A.B. ВАКА,

Г-дин R. MARUSTE,

и исто така Г-дин M. DE SALVIA, (*записничар*),

Расправајќи на затворен седница на 18 ноември 1998 година и на 14 јануари 1999 година, ја донесе следната пресуда, која што беше усвоена на второ споменатиот датум:

¹Забелешки од страна на записничарот

-2. Протокол бр.11 и Деловникот на судот стапија на сила на 1 ноември 1998 година.

ПОСТАПКА

1. Случајот беше предаден во Судот, како што е утврдено согласно поранешниот член 19 од Конвенцијата³ од страна на Полската Влада (“Владата”) на 26 февруари 1998 година, од страна на Полскиот државјанин г-дин Józef Janowski (“жалителот”), на 27 февруари 1998 и од страна на Европскиот комисија за човекови права (“Комисијата”) на 16 март 1998 година, во рамките на три месечен период утврден со поранешниот член 32 параграф 1 и член 47 од Конвенцијата. Тоа потекнува од жалба (Бр. 25716/94) против Република Полска, поднесена до Комисијата според поранешниот член 25, од страна на жалителот на 25 јануари 1994 година.

Жалбата на Владата се однесуваше на поранешниот член 48; жалбата на жалителот до Судот се однесуваше на поранешниот член 48 како дополнет од страна на Протоколот Бр.9¹, кој што Полска го има ратификувано; барањето на Комисијата се однесуваше на поранешните членови 44 и 48 и на декларацијата со која што Полска ја признава задолжителната надлежност на Судот (поранешен член 46). Целта на жалбите и на барањето беше да се добие одлука за тоа, дали фактите на случајот откриле кршење од страна на одговорната држава на нејзините обврски согласно член 10 од Конвенцијата.

2. Во одговор на барањето направено во согласност со Правило 35 параграф 3 (г) од поранешниот Деловник на Судот

³. Откако стапи на сила Протоколот Бр. 11, кој што го дополни членот 19, Судот функционира на перманентна основа.

¹*Забелешки од страна на записничарот*

1. Протоколот Бр.9 стапи на сила на 1 октомври 1994 година и беше укинат од Протоколот Бр.11

Б¹, жалителот изјавил дека тој сака да учествува во постапката и го назначи адвокатот кој што ќе го претставува него (поранешното Правило 31). На адвокатот му беше дадено отсуство од страна на г-дин R. Bernhardt, претседател на Судот во тоа време, за да го користи полскиот јазик (поранешното Правило 28 параграф 3).

3. Како Претседател на Комората која што оригинално беше конституирана (поранешен член 43 од Конвенцијата и поранешно Правило 21) со цел да се справи, особено со процедурални прашања кои што можат да произлезат пред стапувањето на сила на Протоколот Бр.11, на г-дин P. Bernhardt, делувајќи преку Секретаријатот, го консултираше Владиниот агент, адвокатот на жалителот и Делегатот на Комисијата во врска со организацијата на пишаната постапка. Во согласност со нарачката направена како последица, Секретаријатот соодветно ги доби белешките на жалителот и на Владата на 13 јули и на 7 август 1998 година. На 15 септември 1998 година Делегатот на Комисијата поднесе писмени забелешки.

4. По стапувањето на сила на Протоколот Бр.11 на 1 ноември 1998 година а во согласност со одредбите на член 5 параграф 5 од него, предметот беше препратен до Големиот судски совет на Судот. Големиот судски совет по службена должност го вклучуваше г-дин J. Makarczyk, судијата избран во име на Полска (член 27 параграф 2 од Конвенцијата и Правило 24 параграф 4 од Правилниците на Судот), г-дин L. Wildhaber, Претседател на Судот, г-ѓа E. Palm и г-дин C.L. Rozakis, Заменик претседател на Судот и Сер Nicolas Bratza и г-дин M. Pellonpää, Претседатели на оддели (член 27 параграф 3 од Конвенцијата и

¹. Правила на Судот Б, кои што стапија на сила на 2 октомври 1994 година, кои што беа на сила се до 31 октомври 1998 година на сите случаи кои што се однесуваа на земји кои што беа обврзани со Протоколот бр. 9.

Правило 24 параграф 3). Другите членови кои се назначени за да го комплетираат Големиот судски совет беа г-дин В. Conforti, г-дин А. Pastor Ridruejo, г-дин G. Bonello, г-дин Р. Kūris, г-ѓа V. Strážnická, г-дин С. Bîrsan, г-дин М. Fischbach, г-дин J. Casadevall, г-ѓа Н.С. Greve, г-дин А.В. Вака и г-дин R. Maruste (Правило 24 параграф 3 и Правило 100 параграф 4). Подоцна, г-дин R. Tūrmen, судија за замена, ја замени г-ѓа Strážnická која што не можеше да биде дел од понатамошното разгледување на предметот (Правило 24 параграф 5 (б)).

5. На покана од Судот (Правило 99), Комисијата делегира еден од своите членови, г-дин М.А. Nowicki, да учествува во постапките пред Големиот судски совет.

6. Во согласност со одлуката на Претседателот, сослушување во кое беше присутен жалителот, јавно се одржа во Зградата за човекови права во Стразбур, на 18 ноември 1998 година.

Пред Судот се појавија:

(a) *За Владата*

г-дин К. ДРЗЕВИЦКИ, професор по меѓународно јавно право

Агент,

г-ѓа Е. ЧАЛУБИНСКА, Судија упатен на привремена работа во

Министерството за правда, *Советник,*

г-дин А. КАЛИНСКИ, Канцеларија на Агентот,

г-дин М. ŁUCZKA, Заменик на постојаниот претставник на
Полска во Советот на Европа,

г-ѓа М. DEBSKA, Канцеларија на Агентот, *Советници*

(b) *За жалителот*

г-ѓа В. BANASIK, од адвокатската канцеларија Łódź,

Советник;

(c) *За Комисијата*

г-дин М.А. NOWICKI, *Делегат,*

г-ца М.-Т. SCHOEPFER, *Секретар на Комисијата.*

Судот ги сослуша обраќањата на г-дин Nowicki, г-ѓа Banasik и г-дин Drzewicki.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

7. Жалителот е роден во 1937 година. Тој е новинар и живее во Здунска Вола, Полска.

8. Според жалителот, на 2 септември 1992 година тој забележал двајца општински чувари кои што им наредувале на уличните продавачи да го напуштат плоштадот во Здунска Вола каде што продавањето наводно не било дозволено од општинските власти и да ги преместат своите импровизирани штандови во блискиот пазар. Владата сепак поддржа дека, чуварите кои што постапувале по санитарни и сообраќајни размислувања, само побарале продавачите да се преместат на блискиот пазар. Понатаму жалителот приложи дека тој интервенирал, информирајќи ги чуварите дека нивните акции немаат правна основа и дека ги кршат законите кои што ја гарантираат слободата во областа на економијата. Тој посочи дека општинските власти немаат усвоено никаква резолуција која што би им дозволила на чуварите да го расчистат плоштадот. Жалителот забележал дека чуварите очигледно делувале само врз основа на усни инструкции од градоначалникот и ги посветувал продавачите да останат. Размената помеѓу жалителот и чуварите била проследена од група набљудувачи.

9. Подоцна, на неодреден датум, окружниот јавен обвинител на Здунска Вола (*Prokurator Rejonowy*) повел кривична постапка против жалителот. На 5 јануари 1993 година окружниот јавен обвинител поднел обвинителен акт до Окружниот суд на Здунска Вола (*Sąd Rejonowy*). Жалителот беше обвинет за навреда на општинските чувари додека тие ги извршувале своите овластувања и дека дејствувал со флагрантно непочитување на

правниот поредок, прекршок утврден во членот 236 од Кривичниот законик читано заедно со членот 59 параграф 1.

10. На 29 април 1993 година Окружниот суд го осуди жалителот согласно членот 236 од Кривичниот законик за вербална навреда на двајца општински чувари. Тој сметал дека прекршокот бил акт на хулиганство во рамките на значењето на член 59 параграф 1 од Кривичниот законик. Жалителот беше казнет со затворска казна во траење од осум месеци суспендиран на две години и парична казна во висина од 1,500,000 стари злоти (PLZ). Нему исто така му беше наредено да плати сума од PLZ 400,000 во добротворни институции и судски трошоци во висина од PLZ 346,000.

11. На неодреден датум жалителот поднел жалба против оваа пресуда, поднесувајќи дека неговата пресуда се базирала на недоволно докази. Тој посочил дека Окружниот суд не успеал прецизно да одреди кои зборови на клевета биле користени и единствено било утврдено дека жалителот им викал на чуварите “неупатени”. Овој збор не треба да се смета како навреда, туку како прифатлива критика на јавните службеници. Понатаму, жалителот тврдеше дека судот погрешно го применил законот, бидејќи спротивно на своите наоди, било евидентно дека неговите постапки не вклучувале никаков акт на хулиганство туку тој само имал намера да ги заштити уличните продавачи од незаконските акции на општинските чувари.

12. На 29 септември 1993 година Регионалниот суд на Sieradz (*Sąd Wojewódzki*) го укинал делот од оспорената пресуда кој што се однесувал на казната затвор и на наредбата да плати PLZ 400,000 во добротворни институции. Сепак, тој ја потврди паричната казна од PLZ 1,500,000 и ги намали судските трошоци

на сума од PLZ 150,000. Регионалниот суд беше на мислење дека судот погрешно сметал дека во прашање е кривичното дело од хулиганска природа, каде што мотивите на жалителот биле да ги заштити уличните продавачи против дејствијата на општинските чувари за кои што тој сметал дека се нелегални. Затоа жалителот не постапил како што постапил без никакви оправдувачки мотиви, кои што беа предуслов за изнаоѓање дека кривичното дело било акт на хулиганство.

13. Понатаму, Регионалниот суд се согласи со жалителот дека општинскиот совет на Здунска Вола нема усвоено никаква резолуција со која се забранува продажбата на стока на улиците и дека нема јавна забелешка на овој ефект која што била пратена за предметното место и време. Затоа, не постоеја основи за тврдењето на истражниот суд, дека жалителот покажал флагрантно непочитување на правниот поредок.

14. Конечно, Регионалниот суд забележа дека пресудата не спомена дека биле користени погрдни зборови од страна на жалителот. И покрај тоа, се смета дека имало доволно докази во предметната датотека за да се заклучи дека жалителот всушност ги навредил чуварите со викање спрема нив “морони” и “глупави” (“*ćwoki*” and “*głupki*”). Овие зборови нашироко се сметаа за навреда и со нивното користење од страна на жалителот, тој ги надминал границите на слободата на изразување. Судот воочи дека пресудата што произлезе беше правилно досудена согласно членот 236 од Кривичниот законик, чија што цел беше да се увери дека државните службеници не беа попречувани во извршувањето на нивните овластувања.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

15. Во даденото време, законодавството го обезбедуваше следното:

Член 236 од Кривичниот законик:

“Секој кој што ќе навреди државен службеник... за време и во врска со извршувањето на неговите службени должности, ќе биде предмет на казна затвор до две години, на ограничување на личната слобода или на парична казна”.

“Kto znieważa funkcjonariusza publicznego ... podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności do lat 2, ograniczenia wolności albo grzywny.”

Член 59 параграф 1 од Кривичниот законик:

“Ако сторителот извршил кривично дело од хулиганска природа, судот ќе му изрече казна затвор не помалку од еден и пол пат од минимално предвидената казна...”

“Jeżeli sprawca dopuścił się umyślnego występku o charakterze chuligańskim, sąd wymierza karę pozbawienia wolności nie niższą od dolnego zagrożenia zwiększonego o połowę ...”

Член 120 параграф 14 од Кривичниот законик предвидува дека кривично дело треба да се смета дека е од хулиганска природа ако сторителот го извршил во јавност, без оправдан мотив или очигледно неправедно, притоа демонстрирајќи флагрантно кршење на правниот поредок.

ПОСТАПКИ ПРЕД КОМИСИЈАТА

16. Г-дин Janowski поднесе молба до комисијата на 25 јануари 1994 година. Тој се повика на член 6 од Конвенцијата, жалејќи се дека Окружниот суд на Здунска Вола одби да му даде правна помош и да ги сослуша двајцата сведоци на одбраната и беше составен записник во кој што не беа дадени изјавите искажани од страна на сведоците и на жалителот во текот на сослушувањето. Тој исто така се жалеше дека согласно член 10, осудата спрема него му го повреди неговото право на слобода на изразување.

17. Комисијата ја прогласи за допуштена жалбата (бр. 25716/94) на 27 ноември 1996 година со исклучок на жалбата на жалителот по член 6. Во нејзиниот извештај, на 3 декември 1997 година (поранешен член 31 од Конвенцијата), беше изразено со осум наспрема седум гласови, дека имало повреда на членот 10. Целиот текст од мислењето на Комисијата и од одделното мислење кои се содржани во извештајот, се репродуцирани како анекс на оваа пресуда¹.

ПОСЛЕДНИ ПОДНЕСОЦИ ПРЕД СУДОТ

18. Жалителот во своите белешки бараше Судот да востанови дека фактите за овој случај откриваа повреда на членовите 3, 6, 7 параграф 1 и 10 од Конвенцијата и да му додели нему правично обештетување според поранешниот член 50 (сега член 41). Владата од своја страна побара Судот да утврди дека член 10 не бил повреден во сегашниот случај.

¹. *Забелешка од страна на записничарот.* Од практични причини овој прилог ќе се појави само во печатената крајна верзија на пресудата (во официјалните извештаи од селектираните пресуди и одлуки на Судот), но копија од извештајот на Комисијата може да се добие од Регистарот.

ЗАКОНОТ

I. ОБЕМ НА СЛУЧАЈОТ

19. Во своите белешки до Судот, жалителот покренa неколку приговори согласно членовите 3, 6, 7 параграф 1 и 10 од Конвенцијата. Судот проучува дека единствено приговорот на жалителот согласно членот 10, дека неговата осуда го повреди неговото право за слобода на изразување, беше прогласена за допуштена од страна на Комисијата (види параграф 16-17 погоре).

20. Затоа Судот побара да се испита само жалбата на жалителот по член 10 (види *mutatis mutandis*, пресуда McGinley и Еган против Обединетото Кралство од 9 јуни 1998 година, *Извештаи од пресудите и одлуките* 1998-III, параграф 1354-55, §§ 68-70).

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

21. Г-дин Janowski поднесе дека со неговата пресуда за навреда на општинските чувари, е повредено неговото право за слобода на изразување кое е загарантирано со членот 10 од Конвенцијата, а кое што предвидува:

“1. Секој го има правото на слобода на изразување. Ова право го вклучува и правото да се има мислење и да се добиваат и споделуваат информации и идеи без мешање на јавните власти и без оглед на ограничувањата.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи тоа со себе носи и должности и одговорности, може да биде предмет на одредени формалности, услови, ограничувања и казни, кои се пропишани со закон и кои се потребни во едно

демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, за спречување на неред или криминално дело, за заштита на здравјето или моралот, за заштита на угледот или правата на другите, за спречување на откривање на доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството”.

Комисијата се согласи со аргументите на жалителот, додека Владата тврдеше дека фактите за случајот не откриваат повреда на членот 10.

A. Постоене на мешање

22. Учесниците во постапката се согласија дека осудата на жалителот претставуваше мешање во неговото право за слобода на изразување. Судот не гледа причина да заклучи поинаку.

23. Мешањето го прекршува членот 10 доколку тоа не е “предвидено со закон” и тоа е во насока на реализација на една или повеќе легитимни цели кои што се наведени во параграф 2 од членот 10 и тоа е “потребно во едно демократско општество” за постигнување на одредена цел или цели.

B. “Предвидено со закон”

24. Судот смета, а тоа навистина не беше оспорено пред него дека мешањето беше “предвидено со закон”, дека осудата на жалителот се базирала на член 236 од Кривичниот законик (види параграф 14 и 15 погоре).

С. Легитимна цел

25. Осврнувајќи се на пресудата на Апелациониот суд, кој што објасни дека целта на осудата на жалителот беше да се осигура дека државните службеници не биле попречувани во спроведувањето на нивните обврски, Комисијата сметаше дека мешањето ја остварило легитимната цел за спречување на неред (види параграф 14 погоре). Владата се согласи дека спречувањето на неред беше една од легитимните цели реализирани од страна на државните службеници, но исто така се изјасни за заштитата на угледот и правата на општинските чувари, како нивна втора легитимна цел.

26. Имајќи ги во предвид посебните околности на случајот и образложението на пресудата од Апелациониот суд, Судот смета дека осудата на жалителот била наменета да ја изврши легитимната цел за спречување на неред. Мешањето за кое што беше поднесена жалба, притоа беше во насока на реализација на легитимна цел, согласно член 10 параграф 2.

D. “Потребно во едно демократско општество”

1. Аргументи пред судот

27. Жалителот поднел дека неговата осуда за навреда на општинските чувари, не претставувало неопходно мешање според параграф 2 од членот 10. Тој посочи дека немал намера да ги навреди чуварите туку само сакал да пренесе порака за незаконитоста на нивните акции. Иако формата на неговата порака била со сериозно критична во однос на чуварите, требало соодветно да размисли за зборовите што тој ги користел. Понатаму, штом чуварите морале да постапуваат незаконски, тие не можеле да уживаат никаква специјална заштита од критики. На крајот, жалителот тврдел дека заради тоа што тој бил новинар, неговата осуда нашироко се сметала

како обид од страна на властите да ја вратат цензурата и да создадат обесхрабрување од изразувањето на критика во иднина.

28. Комисијата сметаше дека државните службеници кои што вршеле службена должност, како и политичарите, биле предмет на прифатлива критика во пошироки граници. Ако тие делувале без правна основа, треба да очекуваат критика од граѓаните и мора да прифатат дека понекогаш таа може да биде сурова или изразена во строга форма. Жалителот би можел да ги навреди чуварите преку викањето спрема нив “морони” и “глупави”. Меѓутоа, во одредените околности на случајот, имено фактот дека тој спонтано реагираше на неоправданите дејствија од страна на чуварите, поради вистински граѓански размислувања и изразената негова критика во текот на жестока размена, тој не ги пречекорил границите на прифатливиот критицизам. Понатаму, Комисијата укажа дека државните власти го осудија жалителот единствено врз основа на навредливото значење на двата збора што тој ги користел, без да ја земе во предвид ситуацијата што ја испровоцирала неговата реакција. Таа заклучи дека, како што осудата на жалителот не беше пропорционална со легитимната цел кон која што се стремел и не беше неопходна во едно демократско општество, постоела повреда на членот 10. Делегатот на Комисијата додаде дека, во едно демократско општество би требало да им се дозволи на граѓаните да реагираат на однесувањето на државните службеници дури и ако нивните реакции не биле оправдани и опфаќале контроверзни форми. Понатаму, полициските службеници би требало да бидат рамнодушни кон навредливи вербални одговори на нивните акции, имајќи предвид дека тоа претставува дел од нивниот професионален ризик.

29. Владата не се согласува со мислењето на Комисијата дека државните службеници кои што вршеле службена должност, како и политичарите, биле предмет на прифатлива критика во пошироки граници. Иако тие треба да бидат отворени за непосредна контрола и критика, во исто време тие треба да уживаат заштита од деструктивни напади, со цел да бидат способни да ги спроведат своите задачи ефективно. Понатаму, Владата го оспори заклучокот на Комисијата кој се однесува на незаконитоста на акциите на општинските чувари, тврдејќи дека тие имале право да им укажат на уличните продавачи да го напуштат плоштадот бидејќи тие делувале врз база на санитарни и сообраќајни размислувања (види параграф 8 погоре). Критицизмот изразен од страна на жалителот не би можел да ужива широки граници ако тоа не беше изразено преку медиумите и ако не беше дел од јавна дебата за важни прашања. Со цел, казната која што беше изречена на жалителот, да биде пропорционална со целите кои што требаше да се остварат, Владата реши преку барање до Судот, да докаже дека немало повреда на членот 10.

2. *Оцена на Судот*

(a) **Општи принципи**

30. Судот потсетува на основните принципи кои што произлегуваат од неговите пресуди во врска со членот 10:

(I) Слободата на изразување претставува една од суштинските основи на едно демократско општество и еден од основните услови за неговиот напредок и за секоја самореализација на поединецот. Што се однесува до параграф 2, тоа е применливо не само за “информации” или “идеи” кои што се позитивно примени или се сметаат за ненавредливи или како прашање на индиферентност, туку исто така и за оние кои што навредуваат, шокираат или вознемируваат. Такви се

потребите за тој плурализам, толеранција и широкоградост без кои нема “демократско општество”. Како што е дефинирано во членот 10, оваа слобода е предмет на исклучоци, кои што сепак, мора да се толкуваат строго и потребата за некакви ограничувања мора убедливо да се утврди (види ги следните пресуди: *Handyside* против Обединетото Кралство, 7 декември 1976 година, серија А, бр.24, страна 23, алинеја 49; *Lingens* против Австрија, 8 јули 1986 година, серија А, бр. 103, страна. 26, алинеја 41; и *Jersild* против Данска, 23 септември 1994 година, серија А, бр. 298, страна 23, алинеја 31).

(II) Придавката “потребно” во рамките на значењето на членот 10 параграф 2, го имплицира постоењето на “неопходна општествена потреба”. Државите потписнички имаат извесен степен на манипулирачки простор во оценувањето дали постои таква потреба, но тоа оди рака под рака со Европски надзор, прегрнувајќи ги двете, законодавството и одлуките што произлегуваат од неговата примена, па дури и оние донесени од независен суд. Затоа Судот е овластен да ја даде конечната одлука за тоа дали “ограничување” е помирливо со слободата на изразување како што е обезбедено со членот 10 (види ја горе споменатата пресуда на *Lingens*, стр.25, алинеја 39).

(III) Во спроведувањето на својата надзорна надлежност, Судот мора да гледа во оспореното мешање во однос на случајот како целина, вклучително и на содржината на забелешките дадени против жалителот и контекстот во кој тој ги направил нив. Особено, мора да се одреди дали предметното мешањето било “пропорционално на легитимните цели кон кои се стреми” и дали причините изнесени од страна на државните власти за тоа да го оправдаат се “релевантни и доволни” (види ги горе споменатите пресуди на *Lingens*, стр. 25-26, § 40, и пресудата *Varfod* против Данска од 22 февруари 1989 година,

серија А бр. 149, стр. 12, алинеја 28). Притоа, Судот мора да се увери дека државните власти примениле стандарди кои што се во согласност со принципите содржани во членот 10 и дополнително, дека тие се базираа на прифатлива проценка на релевантните факти (види ја горе споменатата пресуда *Jersild* стр. 24, алинеја 31).

(б) Примена на горе споменатите принципи на дадениот случај

31. Осврнувајќи се на фактите за конкретниот случај, задача на Судот е да утврди дали, во сите околности, ограничувањето на слободата на изразување на г-дин Janowski одговори на “неопходната општествена потреба” и дали беше “пропорционално на легитимните цели кон кои се стреми” и дали причините наведени од страна на државните власти за оправданоста на тоа се “релевантни и доволни”.

32. Во врска со ова, Судот забележува дека жалителот бил осуден за навредување на општинските чувари преку викање по нив “морони” и “глупави” во текот на инцидент кој што се одвивал на плоштад. Тоа беше посведочено од случајни минувачи и се однесуваше на акциите на општинските чувари кои настојувале да ги преместат уличните продавачи кои што продавале на плоштадот, на друга локација (види параграф 8 погоре). Затоа забелешките на жалителот не формираа дел од отворена дискусија за проблеми од јавен интерес; ниту тие го инволвираа прашањето за слобода на печатот од причина што жалителот, иако новинар по професија, јасно делуваше како физичко лице по овој повод. Понатаму, Судот забележува дека осудата на жалителот се базира врз неговиот исказ за двата збора, што беа досудени како навредливи од страна на двата судови, првостепениот и апелациониот, а не фактот дека тој

изразил критичко мислење за чуварите или тврдел дека нивните акции биле незаконски (види параграфи 10 и 14 погоре).

Во овие околности, Судот не е убеден од тврдењето на жалителот дека неговата осуда беше нашироко прифатена како обид од страна на властите да ја вратат цензурата и да создадат обесхрабрување од изразувањето на критика во иднина (види параграф 27 погоре).

33. Судот исто така забележува расудување на Комисијата дека јавните службеници делувајќи по службена должност, како и политичарите, се предмет на прифатлива критика во пошироки граници (види параграф 28 погоре). Очигледно, тие граници во одредени околности можат да бидат пошироки во однос на државните службеници при вршењето на своите овластувања, отколку во однос на физички лица. Сепак, не може да се каже дека јавните службеници свесно се ставаат себе во отворена непосредна контрола на секој нивни збор и постапка, до степенот до кој политичарите го прават тоа и затоа треба да се третираат на еднакво рамниште со нив, кога станува збор за критика на нивните акции (cf. пресудата *Oberschlick* против Австрија (бр. 2) од 1 јули 1997 година, *Извештаи* 1997-IV, стр. 1275, алинеја 29).

Што е уште поважно, јавните службеници мораат да ја уживаат довербата на јавноста во услови без непотребни пречки ако тие сакаат да бидат успешни во спроведувањето на своите задачи и затоа, тоа може да се покаже како неопходно за да ги заштити нив од навредливи и погрдни вербални напади кога се на должност. Во конкретниот случај, барањата за таквата заштита не треба да се мерат во однос на интересите за слободата на печатот или на отворена дискусија за работи од јавен интерес штом забелешките на жалителот не биле изговорени во таков контекст (види параграф 32 погоре и cf. горе

споменатата пресуда Lingens против Австрија, стр.26 алинеја 42 *in fine*).

34. Од гледиште на Судот, причините кои поттикнуваа на осуда на жалителот, беа релевантни во однос на легитимната цел кон која што се стремел. Вистина е дека жалителот применил навредлив јазик без искрена грижа за благосостојбата на сограѓаните, во текот на жестоката расправија. Овој јазик бил насочен кон службениците за спроведување на законот, кои што биле обучени како да одговорат на тоа. Сепак, тој ги навредил чуварите на јавно место, пред група на случајни минувачи, додека тие ги спроведувале своите должности. Дејствијата на чуварите, дури и ако тие не се базирале на јасни прописи туку на санитарни и сообраќајни размислувања, не гарантираат примена на офанзивни и вербални напади (види параграф 8 погоре). Според тоа, дури и ако имало некои околности кои што тврдат на друг начин, постоеја доволни основи за одлуката конечно да пристигне од страна на националните судови.

(в) Заклучок

35. Имајќи го предвид горенаведеното, Судот е задоволен дека причините изнесени од страна на државните власти биле “релевантни и доволни” за намерите на параграф 2 од членот 10. Понатаму Судот утврдува дека, во одредени околности од конкретниот случај, резултираното мешање било пропорционално со легитимната цел кон која што се стремел. Во врска со ова, за почит е тоа што казната на жалителот беше значително намалена по жалбата и најважно, неговата казна затвор беше укината од страна на Регионалниот суд на Sieradz (види параграф 12 погоре). Накратко, не може да се каже дека државните власти ја пречекорија границата на разбирање што им била достапна нив во оценувањето на потребата за

оспорената мерка. Според тоа, немало прекршување на членот 10 од Конвенцијата.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

Смета со дванаесет спрема 5 гласа дека немало прекршување на членот 10 од Конвенцијата.

Изготвено на англиски и на француски јазик и предадено на јавна расправа во Зградата за човекови права, Стразбур, на 12 јануари 1999 година.

Luzius WILDHABER

Претседател

Michele DE SALVIA

Секретар

Во согласност со член 45 параграф 2 од Конвенцијата и правилото 74 § 2 од Правилникот на Судот, следните издвоени мислења се дадени во прилог на оваа пресуда:

- (a) Издвоено мислење на г-дин Wildhaber;
- (b) Издвоено мислење на Сер Nicolas Bratza на кое што му се придружува г-дин. Rozakis;
- (c) Издвоено мислење на г-дин Bonello;
- (d) Издвоено мислење на г-дин Casadevall.

L.W.

M. de S.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈА WILDHABER

Според моето мислење, ниту една “неопходна општествена потреба” не ја оправдува, во околностите на случајот, казната изречена на жалителот. Бидејќи жалителот користеше само два умерено навредливи зборови, неточни и во кои тој немаше непосреден личен интерес, не беше “неопходно во едно демократско општество” тој да биде казнет, со цел да се “спречи неред”.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА СЕР Nicolas BRATZA НА КОЕ МУ СЕ ПРИДРУЖУ СУДИЈАТА ROZAKIS

Жалам што не можам да се согласам со мнозинството од судот дека не постои повреда на член 10 во конкретниот случај.

При донесувањето на овој заклучок, мнозинството стави акцент на просторот за маневар кој што требаше да им се додели на домашните судови: тоа е нивниот став дека, со наводите дека зборовите кои што се користат од страна на жалителот за да се опишат општинските стражари “морони” и “глупави” (“ćwoki” и “głupki”) беа навредливи во рамките на значењето на член 236 од Кривичниот законик и при осудувањето и изрекувањето на казна на жалителот за прекршување на таа одредба, Регионалниот суд на Sieradz не го надмина дозволеният простор за маневар и дека како последица на тоа осудата на жалителот беше оправдано според став 2 од член 10.

Според моето мислење ова е да се земе премногу тесен приод кон прашањата кои се во рамки на член 10. Вистински потешкотии во случајот ми се чини дека произлегуваат од неселективно широките и неквалификувани услови на самиот член 236.

Членот го прави кривично дело казниво со казна затвор за секој кој ќе навреди државен службеник за време и во врска со извршувањето на неговите службени должности. Според моето разбирање, членот не дозволува дискреција на домашен суд, освен да се осуди обвинетиот откако еднаш ќе утврди дека навредите се однесуваат на државен службеник при вршењето на неговата службена должност.

Особено, се чини дека судот не е ниту потребно ниту пак тој има слобода да ги испита околностите во кои беа искористени навредливи зборови, или дали употребата на зборовите може да се оправда, или дали однесувањето на државниот службеник предизвика навредливи зборови или дали употребата на зборовите на било кој начин го попречија државниот службеник во вршењето на неговата службена должност.

Во овој поглед, јас го бележам поднесокот на Владата дека, во одредувањето дали една делото е извршено во согласност со член 236, " неважно или без додадена вредност е да се утврди дали државен службеник беше значително во право или не во преземањето на конкретни дејства во рамките на неговата службена должност, ..., доволно е да се утврди дека државниот службеник е навредуван за време на извршувањето на неговите / нејзините службени должности ".

Ова е означено како во спротивност со одредбите на австрискиот закон кој беа испитани од страна на Судот во случајот на Oberschlick против Австрија (бр. 2) (пресуда од 1 јули 1997 година, *Извештаи на пресуди и одлуки 1997-IV*), каде одбраната беше на располагање на лице кое користеше навредливи јазик, еден на друг, ако навредите беа предизвикани и како резултат на разбирлив револтот на засегнатото лице.

Јас сум подготвен, со некакво двоумење, да се согласам дека примената на член на жалителот во конкретниот случај беше легитимна цел за целите на член 10 § 2, имено: "спречување на немири", дури и во отсуство на каква било докази дека употребата на овие два збора не, или е веројатно да, предизвика било нарушување.

Од друга страна, јас не можам да го прифатам поднесувањето на Владата дека обвинувањето, на жалителот му послужи за понатамошната легитимна цел “заштитата на... правата на другите”: овој поднесок удира в лице на пресудата на Регионалниот суд, кој специјално држеше до тоа дека намената на членот 236 не беше да го заштити личното достоинство на јавните службеници, туку да се осигура дека тие не биле попречени во спроведувањето на своите задачи.

Уште поважно, јас сум сосема неспособен да прифатам дека примената на оваа одредба во конкретниот случај беше неопходна во едно демократско општество за да се постигне некаква легитимна цел: користењето на членот, за да го гонат, осудат и казнат жалителот, од моја гледна точка, ниту било одговор на неопходна општествена потреба ниту пак пропорционално служело на било која легитимна цел.

При донесувањето на ова гледиште, јас особено се потпирам на следните факти од случајот.

(1) Постои јасен доказ дека двата навредливи зборови биле користени во текот на она што Комисијата точно го опиша како “динамична размена” помеѓу жалителот и двајцата чувари. Оваа размена подеднакво јасно беше испровоцирана од она што жалителот го видел како злоупотреба на овластувањето од страна на чуварите, во барањето сопствениците на штандовите да го напуштат плоштадот и да ги преместат своите штандови во блискиот пазар.

Додека Владата оспорува дека општинските чувари делувале незаконски во тоа што го правеле, неоспорно е тоа дека, како што сметаше Регионалниот суд, жалителот правилно сметал дека немало резолуција со која општинскиот совет го забранува

продавањето на стока на улиците и дека нема јавно објавување во однос на ова, во предметното време и место. Во овие околности, жалителот бил доволно оправдан во уживањето на својата слобода на изразување при демонстрирањето пред општинските чувари. Фактот што, при реализацијата на тоа, тој се служел со двата навредливи зборови кои што очигледно го одразија неговото чувство на фрустрација со ставот спрема чуварите, од моја гледна точка не може да го оправда неговото гонење. Како што мнозинството од Комисијата правилно истакна, дури и ако јазикот кој што го користел жалителот може да се смета за претеран, тоа не достигнува намерен и непотребен личен напад врз чуварите.

(2) Мнозинството од Судот ставаат акцент на фактот дека забелешките на жалителот не биле дел од отворена дискусија за прашања од јавен интерес. Јас не се согласувам. Иако е вистина дека дискусијата во конкретниот случај се однесуваше само на жалителот и општинските чувари и иако предметот на дискусијата можеби не бил од големо значење, тоа сепак се однесуваше на она што беше перцепирано од страна на жалителот како злоупотреба или преголемо овластување во делот на јавни службеници и до тој степен, од моја гледна точка, тоа било чисто прашање од јавен интерес кое ја заслужува заштитата од членот 10.

(3) Нема ништо што сугерира дека користењето на двата навредливи зборови на некој начин било пресметано да предизвика јавен неред или да ги попрече чуварите во извршувањето на она што тие го сметале за нивно правилно функционирање. Можно е нивната конфронтација со жалителот

да можела да послужи како пречка или би можела да докаже јавен срам за чуварите. Но жалителот бил брзо ослободен од кривично дело за “хулиганство” од страна на Регионалниот суд и нема ништо во пресудата од Регионалниот суд што укажува дека користењето на двата збора сами по себе немаат никакво влијание на извршувањето на своите официјални функции од страна на чуварите.

(4) Паричната казна што му била наметната на жалителот, во никој случај не беше неважна. Владата тврди дека паричната казна била скромна. Од друга страна, тие исто така прифаќаат дека таа била приближно еднаква на еден месец невработеност, што според мене не може да се смета како соодветен одговор на кривичното дело за кое што беше обвинет жалителот.

Од моја гледна точка, примената на самиот инструмент на член 236 од Кривичниот законик во околностите на конкретниот случај на гонење, судење и изрекување казна на жалителот, доведе до неоправдано мешање на правата на жалителот според членот 10 од Конвенцијата.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА BONELLO

Жалам, но не можам да се поистоветам со мнозинството.

Во овој случај се обезбедени задоволителни докази дека општинските чувари на Zduńska Wola делувале повеќе од нивните овластувања кога ги разместувале уличните продавачи од место на кое што тие продавале стока, а не било забрането со резолуција од општинскиот совет¹. Жалителот протестираше против оваа злоупотреба на сила од страна на чуварите. Во процесот тој прибегнува кон јазик кој разумно може да се оквалификува како навредлив.

Во тој даден момент имаше конфронтација помеѓу две претерувања: од една страна чуварите, кои ги надминуваа границите на нивните овластувања; од друга страна жалителот, кој ги надминувал границите на дозволена критика. Тој член им дава посебна заштита на јавните службеници кои ги спроведуваат своите службени задачи.

Судот се согласува дека кривичното гонење на жалителот и следователно, неговата осуда за навреда на јавен службеник (во значењето на член 236 од Кривичниот законик на Полска), претставуваше мешање во неговото право на слобода на изразување. Мешање во уживањето на основните права, се разбира, би било оправдано во условите на член 10 параграф 2 ако тоа беше предвидено со закон и покажеше дека е неопходно во едно демократско општество.

¹. Види ја пресудата од 29 септември 1993 година на Регионалниот суд на Sieradz и параграф 23 од извештајот на Комисијата.

Основните тестови за утврдување на потребата од мешање во слободата на изразување во едно демократско општество, се дали упадот одговара на неопходна општествена потреба и дали тоа е пропорционално на легитимната цел кон која што се стремеле властите.

Јас не успеав да забележам никаква итна социјална потреба во осудата на оние што се обидуваат да спречат злоупотреби, дури и преку неумерено неодобрување. Државата има поголема потреба да ги замолчи оние кои што ја узурпираат моќта, отколку тие што го креваат својот глас кога моќта е узурпирана. Во овој случај, јас сум свесен за една очигледно неопходна општествена потреба: таа која што спречува нелегитимно надминување на овластувањето.

Воопшто не наоѓам никаква потешкотија со правниот поредок кој овозможува посебна заштита на јавните службеници во ослободувањето од нивните задолженија. Од друга страна, јас стојам на тоа дека колебање во прифаќањето на заштитата на јавните службеници во случај на злоупотреба на моќ. Балансирањето кое што, според мене, во овој случај беше потребно да биде направено од страна на судот, беше помеѓу повредата на законот направена од страна на чуварите на законот и повреда на законот направена од страна на раздразливиот добро-чинител.

Мораше да се постигне правилна рамнотежа помеѓу заштитувањето на оние кои што го злоупотребуваа јавниот ред и оние кои што со надминување на границите на дозволив говор, ги злоупотребија злоупотребувачите на законот. Општинските чувари, преку надминување на границите на нивните законски

овластувања, се ставија на погрешната страна од владеењето на правото.

Од позицијата на отпадници од законот, тие се повикуваат на заштитата на законот. Состојбата на нивната незаконитост претходеше во време и ја надмина по големина таа на жалителот. Во согласноста за казнување на г-дин Janowski, Судот испрати сигнал дека смета вербалната неумереност на некој бесен, да биде поотворена за неодобрување отколку повредата на владеење на правото од страна на тие кои се назначени да го бранат тоа.

Јас се прашувам, што ќе најдеше Судот, доколку жалителот ги навредеше чуварите при посведочувањето на случајната тортура врз трето лице. Дали Судот би кажал дека чуварите ги извршуваа нивните официјални должности и притоа имаа право на посебна заштита? Разликата помеѓу тортурата и било кое друго официјално злоупотребување е само прашање на степен, не и на суштина.

Прашувам дали е неопходно, во едно демократско општество, да се се задржи една плејада на закони во однос на владините претставници кога тие ги надминуваат нивните овластувања. Се сомневам само малку во однос на одговорот на ова прашање. Полската судска пракса во врска со членот 236 од Кривичниот Законик се чини дека дава подеднаква заштита на јавните службеници во однос на нивните обврски и на јавните службеници кои што ги злоупотребуваат нивните позиции.¹ Доколку тоа навистина е случај, се работи за систем кој што е унапреден во напорите да се обезбеди непристрасност. Систем кој што го смета дека вербалната дрскост на поединецот треба

¹. Види го документот на Владата од 7 Август 1998, §§ 22-29.

да биде предмет на поголема осуда отколку нелегалните ексцеси од страна на јавните службеници е оној кој што, според мое мислење, го извитопери вредносниот систем.

Сосема ја поддржувам потребата за одржување на надлежноста на државата и за зголемување на надлежностите на нејзините преставници. Но власта, во една демократија, повеќе не паѓа од небо, таа се раѓа како резултат на консензус, се гради преку прифаќање и се реализира со конкуренција. Почитта кон власта мора да се заслужи; а тоа одвај се случува преку непочитување на законот. Може да има незначителна почит за власт, во случај кога нејзините тврдења се изградени со арогантен тон и опкружени со недолично однесување.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈА CASADEVALL

(превод)

1. Мнозинството од Големиот Судски Совет смета дека нема повреда во дадениот случај. Жалам што не можам да се согласам.
2. Секако не се работи за многу сериозен случај. Сепак, контекстот во кој се случи инцидентот и пресудата на првостепениот суд од 29 април 1993 година, со која Окружниот Суд Zduńska Wola го осуди жалителот, за делото хулиганство, на осум месеци затвор, суспензија и парична казна (пресуда која што беше поништена на 29 септември 1993 година од страна на Регионалниот Суд) се открива една поприлично вознемирувачка состојба на умот.

Според мене, Судот би требало да заземе еден поурамнотежен пристап на неговата евалуација на фактите, притоа земајќи ги во предвид спонтаните реакции на жалителот во однос на произволната и неоснована интервенција на општинските чувари, фактот дека тој имаше право на правено гледање на работите¹ и природата на зборовите кои што беа кажани на јавните службеници во еден даден момент. Не ги одобрувам термините како што се “морон” или “глуп”, но сметам, како и мнозинството од Комисијата, дека жалителот, во многу

¹. Sieradz Окружниот Суд, во неговата пресуда, забележа дека не постоеше правна одредба со која што се забранување трговија на јавен автопат на местото каде што се случил инцидентот, ниту пак беше поставено некакво известување на тоа место (извештај на Комисија, параграф 42).

деликатните околности на случајот, не ги надмина ограничувањата на она што значи прифатлива критика кон општинските чувари. Тие, како одговорни за одржување на јавниот ред, имаа должност да делуваат во согласност со законот.

4. Аргументот на Владата во однос на објективната природа на прекршокот кој што е дефиниран во членот 236 на Полскиот Кривичен Законик (согласно кој се работи строго за прекршок на одговорност) не е прифатлив. Тие тврдеа дека со цел да се утврди дали е направен прекршок на навреда *“нерелевантно е ... дали еден државен службеник во принцип беше во право или не беше во право во преземањето на конкретни дејства во рамките на неговата службена должност”*¹. Во случајот Oberschlick, во врска со употребата на зборот “idiot” (*Trottel*) во една статија која што беше објавена од страна на новинар во Магазинот *Forum* за да се опише политичар, Австрискиот Суд сметаше дека, како што самиот збор беше навредлив, самата негова употреба беше доволна за да се оправда пресудата. Судот не се согласи, притоа набљудувајќи:

“[Судот] би сакал да укаже на ваквата поврзаност дека судските одлуки кои што се предизвикани пред него мора да се земат во предвид во однос на случајот како целина, вклучувајќи ја и статијата на жалителот и околностите во рамки на кои што таа била напишана.”²

Истата анализа е потребна во дадениот случај, имено при евалуацијата на зборовите кои што беа изречени од страна на г-

¹. Параграфи 25-26 од споменикот на Владата.

². Oberschlick против Austria (no. 2) пресуда од 1 јули 1997 година, *Извештаи за пресудите и одлуките* 1997-IV, p. 1275, §§ 30 и 31.

дин. Janowski во услови и околности на инцидентот со општинските чувари.

5. Никој не негира дека осудата на жалителот претставува мешање во остварувањето на неговото право на слобода на изразување. Притоа, како што г-дин. Janowski на крај беше осуден за навредување на државни службеници, прекршок според Кривичниот Законик¹, мешањето беше “пропишано со закон” и беше наменето кон превенција на нереди или заштита на правата на другите, но останува да се види дали беше тоа навистина потребно во едно демократско општество.

Како што е наведено во параграфот 33 на пресудата, државните службеници мора да уживаат јавна доверба во услови кои што се ослободени од непотребни пертумбации доколку од нив се очекува да бидат успешни при извршувањето на нивните задачи и може да се укаже како потребно тие да бидат заштитени од навредливи вербални напади кога се на должност. Тоа е сосема во ред. Но сепак, се уште е неопходно, и притоа тоа е најмалку што може да се очекува, за државните службеници да делуваат во согласност со законот. Произволното делување не може да биде предмет на заштита.

6. Пресудите на Судот во однос на членот 10, од Handyside до Lingens па се до Vogt, ги поставуваат фундаменталните принципи во однос на условот неопходност, кои што се репродуцирани во параграфот 30 на оваа пресуда: заменката “неопходно” со која што се имплицира “неопходна општествена потреба,” просторот за маневар за утврдување на тоа дали

¹. Член 236 од Полскиот Кривичен Законик.

постои навистина таква потреба, пропорционалноста на мешањето и постоењето на “релевантни и доволни” причини.

7. Во дадениот случај, дали може да се тврди дека осудата на жалителот во однос на една банална дискусија со општинските чувари, кога – и покрај фактот дека само неколку од забелешките кои што тој ги даде беа несреќно одбрани – тој беше во право за материјалната и предметна правна точка, беше всушност во функција на “неопходна општествена потреба” во рамки на значењето на судската пракса? Според мене не може.

Последователно на тоа јас заклучувам дека постои повреда на членот 10 од Конвенцијата.